

Sygn. akt **V Ca 242/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Agnieszka Łukaszuk
Sędziowie:	Joanna Machoń del. Dorota Bassa (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Jakub Ośka

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa H. W.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 18 grudnia 2017 r., sygn. akt II C 1519/17

1. umarza postępowanie apelacyjne w zakresie punktu drugiego zaskarżonego wyroku;
2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddała powództwo, w punkcie trzecim w ten sposób, że odstępuje od obciążania powoda H. W. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego oraz w punkcie czwartym w ten sposób, że nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa;
3. odstępuje od obciążania powoda obowiązkiem kosztów postępowania na rzecz pozwanego w instancji odwoławczej.

V Ca 242/19

UZASADNIENIE

Powód H. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Zasadza od pozwanego (...) SA w W. kwotę 3 421,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że posiadał wykupiony bilet lotniczy na trasie W. - W. - C. oraz powrotny na dzień 28 grudnia 2014 r. na trasie C. — W. - W. w klasie ekonomicznej. W imieniu powoda M. M. podjął próbę upgradu w drodze oferty, którą ustalił na kwotę 280 USD poprzez portal (...). Oferta ta została oceniona przez pozwanego jako „słaba” i nie

została w dniu jej złożenia, przyjęta. W dniu 27 grudnia powód odczytał list pozwanego, w którym dowiedział się, że pozwany mu gratuluje, ponieważ jego oferta upgradu na kwotę 1165 USD z tytułu podwyższenia klasy przelotu na trasie zawarł umowę przewozu lotniczego C. - W. - W. na dzień 28 grudnia 2017 r. została przyjęta, a kwota należności pobrana z jego karty kredytowej. Informację o przyjęciu oferty ze wskazaną kwotą 1165 USD, niezgodnie ze złożoną ofertą, wpłynęła w dniu 26 grudnia 2014 r., na 52 godziny przed wylotem. Zgłosił niezwłocznie reklamację, która została rozpatrzona negatywnie. Nie można było też tej transakcji anulować, bowiem przelot był już zarejestrowany w klasie biznesowej. Powód podniósł, że nieprawdą jest, by dokonał podwyższenia klasy serwisowej o kwotę 1165 USD, zatem pobrana kwota stanowi świadczenie pobrane przez pozwanego bezpodstawnie. Zażądał, aby Sąd zobowiązał pozwanego do przedłożenia dowodu, który jest w wyłącznym posiadaniu pozwanego, który będzie przedstawiał treść oferty złożonej przez powoda. Ostatecznie wskazał, że względu na to że powód odbył podróż w klasie biznesowej, dochodzi niniejszym pozwem tylko różnicy pomiędzy wartością złożonej przez siebie oferty w wysokości 280 USD a kwotą nienależnie pobraną przez pozwanego (pozew k. 43-47).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) SA w W. wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu podniosła zarzut przedawnienia, wskazując, że ma zastosowanie art. 778 k.c. dotyczący roszczeń z umowy przewozu, a niezależnie od tego wskazał, że powództwo jest bezzasadne. Wskazał, że M. M. dokonał podwyższenia klasy serwisowej o kwotę 1165 USD, a nie o 280 USD. Przesłał powodowi wiadomość w dniu 25 listopada 2014 r., z której wynikało, że potwierdza otrzymanie oferty w kwocie 1165 USD. Została ona przesłana automatycznie i zawierała podsumowanie oferty złożonej przez oferenta. Poinformowano także powoda o możliwości modyfikacji bądź odwołania oferty do 72 godzin przed odlotem, co wynika z Regulaminu (...), dostępnego na stronie internetowej.

Wobec braku odwołania oferty bądź jej modyfikacji w dniu 26 grudnia 2014 r. poinformowano powoda o akceptacji oferty. Zakwestionował także prawidłowość naliczenia odsetek od dnia 29 grudnia 2014 r.

Na rozprawie w dniu 4 grudnia 2018 r. powód cofnął pozew, co do odsetek za okres od dnia 29 grudnia 2014 r. do dnia 1 marca 2015 r., na co pozwany wyraził zgodę (k.176).

W wyroku z dnia 18 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie:

I. zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda H. W. kwotę 3 421,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

II. pozostałej części postępowanie umarzył;

III. zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda H. W. kwotę 752 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazał pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla (...) W. w W. kwotę 72 zł tytułem brakującej części opłaty sądowej od pozwu.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powód H. W. zawarł z pozwanym (...) SA w W. umowę przewozu lotniczego na trasie W. - W. - C. oraz na trasie C. - W. - W. na dzień 28 grudnia 2014 r. w klasie ekonomicznej (okoliczność bezsporna).

W dniu 25 listopada 2014 r. działający w imieniu powoda M. M. otrzymał od pozwanego automatyczną odpowiedź, potwierdzającą otrzymanie przez niego oferty w kwocie 1165 USD (dowód: wydruk wiadomości e-mail k. 70-71).

W dniu 26 grudnia 2014 r. działający w imieniu powoda M. M. otrzymał od pozwanego kolejną wiadomość e-mail, zawierającą gratulacje z powodu przyjęcia jego oferty upgradu na kwotę 1165 USD z tytułu podwyższenia klasy przelotu na trasie C. - W.-a - W. na dzień 28 grudnia 2017 r. (okoliczność bezsporna)

Pozwany pobrał z karty kredytowej powoda kwotę stanowiącą równowartość 1165 USD (okoliczność bezsporna), pomimo że nie złożono oferty o takiej treści.

Powód niezwłocznie skontaktował się z pozwanym, informując, że nie złożył oferty upgrade'u na kwotę 1165 USD, informując też, że jedyna jego oferta dotyczyła kwoty 280 USD, ale została ona przez pozwanego odrzucona, jako zbyt niska. Niezależnie od tego, powód złożył reklamację, która została rozpatrzona przez pozwanego negatywnie. Powodem było to, że zgodnie z Regulaminem Regulaminu (...) w braku odwołania oferty bądź jej modyfikacji na 72 godziny przed odlotem następuje jej akceptacja (bezsporne).

W dniu 10 lutego 2015 r. powód wezwał pozwanego do zwrotu nienależnie pobranych z jego karty płatniczej środków pieniężnych w terminie do dnia 1 marca 2015 r. (dowód: wezwanie k. 141).

Poza sporem jest, że pozwany nie zapłacił powodowi kwoty pobranej z tytułu podwyższenia klasy serwisowej ponad oferowaną przez powoda kwotę 280 USD.

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o okoliczności niesporne między stronami, które Sąd, na podstawie art. 229 i 230 k.p.c., uznał za udowodnione, a także w oparciu o powołane wyżej dokumenty. Sąd uznał powyższe dokumenty za wiarygodne, a ponadto strony nie kwestionowały też prawdziwości tych dokumentu.

Sąd nie dał wiary dowodom przedłożonym przez stronę pozwaną (k. 150-153), albowiem stanowią one wyłącznie dowód tego, że system elektroniczny wygenerował potwierdzenie złożenia przez powoda oferty na kwotę 1165 USD, nie zaś tego, że powód złożył ofertę o takiej właśnie treści.

Sąd pierwszej instancji powództwo uwzględnił.

Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy kluczowe znaczenie miała też okoliczność, czy powód złożył ofertę upgrade'u na kwotę 1165 USD, czy też tego nie uczynił. Miało to o tyle istotne znaczenie, że w przypadku złożenia przez powoda oferty o takiej treści pobrane przez pozwanego świadczenie znajdowałoby oparcie w zawartej przez strony umowie przewozu. W przeciwnym wypadku (wobec braku istnienia *causa praeiudicata*) stanowiłoby świadczenie nienależne.

W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu.

O rozkładzie ciężaru dowodu w sensie materialnoprawnym traktuje art. 6 k.c., który wskazuje, kogo obciążają skutki nieudowodnienia istotnego faktu. Przez fakty, w rozumieniu art. 6 k.c. należy rozumieć wszelkie okoliczności, z którymi normy prawa materialnego wiążą skutki prawne, w tym powstanie i treść stosunku prawnego. W konsekwencji do naruszenia art. 6 k.c. dochodzi, gdy sąd orzekający przypisuje obowiązek dowodowy innej stronie, niż tej, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 398/14, nie publ., z dnia 26 marca 2015 r., V CSK 312/14, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2011 r., I CSK 517/10, nie publ., z dnia 6 października 2010 r., II CNP 44/10, nie publ., z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 25/10, nie publ.).

W myśl ogólnych zasad na powodzie spoczywa obowiązek udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie, a na stronie pozwanej obowiązek udowodnienia okoliczności uzasadniających jej wnioski o oddalenie powództwa (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1969 r., II PR 313/69, OSNCP 1979, nr 9, poz. 147 i z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, nie publ.). Natomiast o tym co strona powinna udowodnić w konkretnym procesie decyduje przede wszystkim przedmiot sporu, prawo materialne regulujące określone stosunki prawne oraz prawo procesowe normujące zasady postępowania dowodowego (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 71/09, OSP 2014, nr 3, poz. 32).

Uwzględniając treść art. 6 k.c., wierzyciela dochodzącego od dłużnika spełnienia świadczenia obciąża ciężar wykazania przysługującej mu wierzycielności tj. wykazania wszystkich faktów, z którymi właściwe przepisy prawa materialnego wiążą powstanie wierzycielności, o określonej treści i rozmiarze.

W orzecnictwie przyjmuje się, że generalnie nie można wymagać udowodnienia wprost tzw. okoliczności negatywnej, czyli nieistnienia określonego faktu oraz że faktów tamujących oraz niweczających powinien dowieść przeciwnik tej strony, która występuje z roszczeniem, czyli z zasady - pozwany (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 14 maja 2015 r., I ACa 875/14, Lex nr 1785878 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2005 r., III CK 11/05, Lex nr 187030).

W wyroku z dnia 29 września 2005 r., III CK 11/05, Sąd Najwyższy wskazał, że tzw. fakty negatywne mogą być dowodzone za pomocą dowodów faktów pozytywnych przeciwnych, których istnienie wyłącza twierdzoną okoliczność negatywną. W związku z tym a) faktów, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie (tworzących prawo podmiotowe), powinien w zasadzie dowieść powód; dowodzi on również fakty uzasadniające jego odpowiedź na zarzuty pozwanego; pozwany dowodzi fakty uzasadniające jego zarzuty przeciwko roszczeniu powoda; b) faktów tamujących oraz niweczających powinien dowieść przeciwnik tej strony, która występuje z roszczeniem, czyli z zasady - pozwany.

W związku z powyższym należy podnieść, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie można wymagać od powoda, aby udowodnił wprost tzw. okoliczność negatywną, polegającą na tym, że nie złożył oferty na podwyższenie klasy serwisowej na kwotę 1165 USD. Jednakże w niniejszej sprawie istnieją dowody faktów, które są niesporne między stronami, a których istnienie, co prawda nie wyłącza, lecz uwiarygadnia twierdzoną okoliczność negatywną. Mianowicie, powód zainicjował, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o obciążeniu do przez pozwanego ww. kwotą, postępowanie zmierzające do wyjaśnienia sprawy. W tym samym dniu kontaktował się telefonicznie z pracownikami pozwanego, następnie złożył reklamację i konsekwentnie oraz uporczywie podtrzymywał swoje stanowisko.

Te bezsporne fakty pozwalają Sądowi zastosować domniemanie, że powód nie złożył oferty na kwotę 1165 USD.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 231 k.p.c. sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne). Przepis ten, obok przepisów zawartych w art. 228, art. 229, art. 230 i art. 234 k.p.c., pozwala sądowi na dokonanie ustaleń faktycznych w inny sposób, niż poprzez przeprowadzenie postępowania dowodowego. Zastosowanie tego przepisu polega na ustaleniu określonego faktu (lub jego braku) istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy za pomocą wnioskowania uwzględniającego reguły logicznego rozumowania, zasady wiedzy i doświadczenia życiowego na podstawie innych ustalonych w sprawie faktów. Niewątpliwie też skorzystanie z możliwości poczynienia ustaleń faktycznych przy zastosowaniu domniemanie faktycznego, powinno mieć miejsce tylko w razie braku bezpośrednich środków dowodowych albo gdy istnieją znaczne utrudnienia dla wykazania istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2010 r., I CSK 11/10, z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 410/00, nie publ. i z dnia 18 maja 2012 r., IV CSK 486/11, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13, nie publ.), a taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie. Zastosowanie domniemanie faktycznego należy bowiem zawsze ocenić in concreto przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności danej sprawy.

Zastosowanie art. 231 k.p.c. nie wpływa na ciężar dowodu w znaczeniu materialnoprawnym (wynikającym z art. 6 k.c.), gdyż pozwala jedynie na ustalenie spornego faktu bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. W takim wypadku twierdzenia i dowodzenia wymagają jedynie fakty składające się na podstawę faktyczną domniemanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2010 r., II CSK 119/10, nie publ.). Zastosowanie domniemanie faktycznego powoduje, że strony, na której spoczywał ciężar dowodu, nie dotkną negatywne konsekwencje wynikające z nieprzedstawienia przez nią dowodów na okoliczność, z której istnieniem wiąże ona korzystne dla siebie skutki prawne. Innymi słowy, zastosowanie domniemanie faktycznego zwalnia tę stronę z konieczności przedstawienia bezpośrednich dowodów na sporny fakt, jeżeli wykaże ona inne okoliczności uzasadniające ustalenie istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu na podstawie wnioskowania opartego na podstawie art. 231 k.p.c.

Należy również zaznaczyć, że pozwany jest profesjonalistą i w obrocie cywilnoprawnym, w szczególności w stosunkach z konsumentem, będącym słabszą stroną stosunku prawnego, korzystającego z oferowanych przez niego świadczeń,

powinien wykazać się starannością, która pozwala na udowodnienie, w sposób niebudzący wątpliwości, podstawy prawnej przypadających na jego rzecz przysporzeń. Pozwany uchybił powyższemu obowiązkowi.

Zarzut przedawnienia jest nietrafny, gdyż roszczenie o nienależne świadczenie przedawnia się z upływem lat 10 (art. 118 § 1 k.c.).

Sprawa została rozpoznana w postępowaniu zwyczajnym, albowiem roszczenie, z jakim wystąpił powód, nie było roszczeniem wynikającym z umowy.

Sąd Rejonowy zasądził kwotę dochodzoną pozwem na podstawie art. 410 k.c. i art. 481 § 1 k.c., jak w pkt I sentencji wyroku.

W zakresie, w jakim powód cofnął powództwo, postępowanie umorzono na podstawie art. 203 k.p.c. i 355 k.p.c., jak w pkt II sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 98 i 108 § 1 k.p.c. na zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania, biorąc pod uwagę że roszczenie powoda zostało uwzględnione w zasadniczej części.

Apelację od wyroku złożył pozwany zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 231 KPC poprzez błędne zastosowanie domniemania faktycznego, sprowadzającego się do przyjęcia, że sam fakt zainicjowania przez płatnika - Pana M. M. - po pobraniu środków z jego karty kredytowej postępowania wyjaśniającego i uporczywe podtrzymywanie jego stanowiska uzasadnia wyprowadzenie wniosku, że wysokość oferty złożonej pozwanej przez Pana M. M. wynosiła 280 USD, pomimo, że pozwana przedłożyła szereg środków dowodowych (m.in. wydruki z systemów informatycznych, korespondencje e-mail) prowadzących do odmiennego wniosku;

2. art. 232 KPC poprzez przyjęcie, że pozwana nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, tj. że oferta na podwyższenie standardu podróży powoda opiewała na kwotę 1165 USD, podczas gdy pozwana zaoferowała logiczne i wzajemnie uzupełniające się dowody w postaci korespondencji e-mail z płatnikiem, korespondencji e-mail przedstawiciela systemu (...) oraz wydruki z systemów informatycznych potwierdzające, że kwota pobrana z karty kredytowej Pana M. M. pokrywała się ze złożoną przez niego ofertą w wysokości 1165 USD;

3. art. 233 § 1 KPC i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanie tej oceny w sposób wybiórczy i sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego poprzez:

- przyjęcie gołosłownych twierdzeń strony powodowej za wiarygodne, podczas gdy nie zostały one poparte jakimkolwiek materiałem dowodowym potwierdzającym, że oferta na podwyższenie standardu podróży wyniosła 280 USD;
- przyjęcie, że sam fakt zainicjowania postępowania zmierzającego do wyjaśnienia sprawy i uporczywe podtrzymywanie stanowiska na etapie postępowania reklamacyjnego uwiarygadnia twierdzenia powoda, że oferta wynosiła 280 USD,
- uznanie za niewiarygodne dowodów przedłożonych przez pozwaną w postaci wydruków z systemu elektronicznego bez uzasadnienia co do przyczyn odmowy nadania tym dowodom waloru wiarygodności, co w rezultacie doprowadziło do bezpodstawnego nieprzyjęcia w poczet materiału dowodowego środków dowodowych istotnych dla dokonania właściwego rozstrzygnięcia;

- brak jakiegokolwiek odniesienia się przez Sąd Rejonowy do środków dowodowych złożonych przez pozwaną w postaci: korespondencji e-mail pozwanej z przedstawicielem właściciela systemu (...) z dnia 29 sierpnia 2017 r., z której wynika, jakie informacje zostały otrzymane przez pozwaną na skutek złożenia oferty przez powoda, wydruku (zrzutu ekranu) podsumowania złożonej przez powoda oferty z systemu (...), z którego wynika data złożenia oferty, kwota złożonej oferty, data akceptacji oferty przez pozwaną oraz daty pobrania środków z karty kredytowej płatnika;
- wiadomości e-mail z dnia 25 listopada 2014 r. przesłanej na adres wskazany przez przedstawiciela powoda, która obejmowała podsumowanie oferty, tj. takie dane jak data i numer rejsu, port wylotu i port przeznaczenia, jak również wysokość zaoferowanej przez klienta sumy upgrade'u, tj. 1165 USD oraz informacje o możliwości modyfikacji bądź odwołania oferty, z zastrzeżeniem, że jest to dopuszczalne jedynie do 72 godziny przed planowanym odlotem, wiadomości e-mail z dnia 26 grudnia 2014 r. przesłanej na adres wskazany przez przedstawiciela powoda informującej o akceptacji oferty podwyższenia wykupu standardu podróży za kwotę 1165 USD, wydruku Regulaminu (...), potwierdzającego warunki usługi (...), na które podróżny musi wyrazić zgodę decydując się na wykup usługi (...);

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 410 § 2 KC poprzez:

- jego błędne zastosowanie i zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem, podczas gdy powód - jako pasażer, a nie osoba, która spełniła świadczenie wobec pozwanej i doznała rzekomego uszczerbku majątkowego - nie jest osobą legitymowaną czynnie do dochodzenia roszczenia w ramach niniejszego postępowania i jego roszczenie winno zostać oddalone;
- jego błędne zastosowanie i zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem, podczas gdy nie zrealizowały się przesłanki wynikające z tego przepisu i świadczenie na rzecz pozwanej nie było nienależne, a zatem pozwana nie powinna być zobowiązana do jego zwrotu;

2. art. 6 KC w zw. z art. 410 KC poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że powód nie mógł wykazać okoliczności negatywnej, tj. braku złożenia oferty na kwotę 1165 USD, przy jednoczesnym pominięciu, że powód był zobowiązany do wykazania okoliczności pozytywnej, z której wywodził skutki prawne, tj., że złożył ofertę na kwotę 280 USD.

Pozwany wniosł o:

- a) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości;
- b) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniosł o jej oddalenie.

Na rozprawie w dniu 19 grudnia 2019 roku pełnomocnik pozwanego cofnął apelację, co do punktu drugiego zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty pozwanego, co do naruszenia przepisów prawa procesowego były uzasadnione.

Przedstawiony przez powoda materiał dowodowy nie dawał podstaw do ustalenia, że powód złożył ofertę na kwotę 280 USD i nie złożył oferty na kwotę 1165 USD, zaś przedstawione przez pozwanego wydruki z systemu elektronicznego

przeczą prezentowanym przez powoda twierdzeniom, iż nie składał on oferty zakupu dodatkowej usługi za kwotę 1165 USD.

Pomiędzy stronami bezsporny był fakt, że powód złożył jedną ofertę zakupu dodatkowej usługi podwyższenia standardu lotu, spór dotyczył tego na jaką kwotę opiewała ta oferta, tj. czy na kwotę 280 USD, czy 1165 USD, przy czym obowiązek udowodnienia, że złożona oferta dotyczyła kwoty 280 USD, w myśl art. 6 k.c. obciążał powoda.

Okoliczność złożenia oferty na kwotę 280 USD jest okolicznością pozytywną i nie można podzielić poglądu, iż okoliczności sprawy zmuszały powoda do udowodnienia okoliczności negatywnej.

Powód nie przedstawił żadnych dowodów na to, że złożona oferta opiewała na kwotę 280 USD, przy czym uzyskanie takiego dowodu w trakcie zamawiania usługi było możliwe np. poprzez wykonanie „zrzutu” z ekranu. Brak było także podstaw do dokonania ustalenia faktycznego w tym zakresie na podstawie art. 231 k.p.c.

Zastosowanie domniemania faktycznego zwalnia stronę z konieczności przedstawienia bezpośrednich dowodów na sporny fakt, jeżeli wykaże ona inne okoliczności uzasadniające ustalenie istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu na podstawie wnioskowania opartego na art. 231 k.p.c. Dowód prima facie, który jest oparty na konstrukcji domniemań faktycznych, zwalnia stronę ponoszącą ciężar dowodu od żmudnego wykazania wszystkich okoliczności faktycznych, na których opiera się twierdzenie pozwu, jednakże przyjęty ostatecznie w drodze domniemania wniosek musi być oczywisty w świetle zaprezentowanych przesłanek i pozostawać w zgodzie z zasadami logicznego rozumowania.

Zawieranie umów przy użyciu systemów elektronicznych jest powszechne w obrocie. Każdorazowo proces taki inicjowany jest przez nabywcę, a jego sfinalizowanie wymaga szeregu aktywności ze strony klienta, w tym oznaczenie rodzaju nabywanej usługi, danych klienta, wartości, wskazania sposobu zapłaty, danych karty kredytowej, adresu elektronicznego do korespondencji. Zupełnym nieprawdopodobieństwem jest, aby dane te znalazły się w systemie bez zaangażowania nabywcy.

Sama okoliczność, że po pobraniu środków z karty kredytowej zostało wszczęte postępowanie reklamacyjne nie jest wystarczającą podstawą do wnioskowania, że oferta nie została złożona. Jednocześnie zestawienie danych tj. ceny dotychczasowego biletu w klasie ekonomicznej 885 USD i kwoty dodatkowo pobranej od powoda 1165 USD, pozwala domniemywać, że działająca za powoda osoba popełniła pomyłkę polegającą na zaliczeniu na cenę dodatkowej usługi ceny już wcześniej uiszczonej za bilet w klasie ekonomicznej – różnica między tymi kwotami wynosi dokładnie 280 USD. Z treści regulaminu wynika jednak jednoznacznie, że cena usługi upgrade jest płatna dodatkowo, obok ceny już wcześniej uiszczonej i nie ulega zmniejszeniu o wartość ceny już wcześniej zakupionego biletu. Obowiązujący regulamin nie uprawniał do takiej metody wskazywania ceny, brak jest także podstaw do uznania, że szata graficzna strony internetowej przeznaczonej do realizacji usługi była myląca dla odbiorcy, gdyż nagłówek odnosi się do wartości oferty za dodatkową usługę. Nawet zakładając, że do takiej pomyłki doszło, to klient miał możliwość jej wykrycia i ochrony swoich interesów finansowych poprzez anulowanie oferty – bezpośrednio po złożeniu oferty w systemie elektronicznym, na adres poczty elektronicznej wskazany przez klienta wysyłane jest podsumowanie oferty, ze wskazaniem wartości płatnej dodatkowo kwoty.

Sąd odwoławczy nie znalazł także podstaw, by odmówić mocy dowodowej wydrukowi komputerowym przedstawionym przez stronę pozwaną, a wskazującym na rzeczywistą wartość złożonej oferty.

Zgodnie z art. 308 k.p.c. dowody z innych dokumentów niż wymienione w art. 243¹, w szczególności zawierających zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, sąd przeprowadza, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów. Wydruki komputerowe stanowią inny środek dowodowy w rozumieniu art. 308 i 309 k.p.c. Jakkolwiek nie można przyjąć, że oświadczenie zawarte w wydruku komputerowym jest zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, to należy przyjąć, że ten środek dowodowy świadczy o istnieniu zapisu komputerowego o określonej treści w chwili dokonywania wydruku, te zaś zapisy pojawiły się w systemie na podstawie danych zaoferowanych przez

powoda. W sprawie nie wykazano, aby w treść tych zapisów ingerował ktokolwiek poza osobą upoważniona przez powoda tj. poza M. M..

W tych okolicznościach ustalić należało, że powód złożył ofertę zakupu dodatkowej usługi za cenę 1165 USD, oferta nie została odwołana w dopuszczalnym przez regulamin terminie i została zaakceptowana przez pozwanego, który następnie pobrał kwotę 1165 USD. Pobranie tej kwoty było uzasadnione w świetle zawartej umowy i nie stanowiło źródła bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego, a w konsekwencji zarzut naruszenia art. 410 k.c. był uzasadniony.

Sąd odwoławczy nie podzielił zarzutu braku czynnej legitymacji procesowej po stronie powoda. Jakkolwiek środki zostały pobrane z konta M. M., to brak jest podstaw do ustalenia, że osoba ta była ostatecznym finansującym zakup biletu. Jeśli zważy się, że powód jest osobą w zaawansowanym wieku, to wydaje się naturalne, że mógł korzystać z pomocy osoby młodszej przy obsłudze systemu i przy płatnościach elektronicznych. Nawet gdyby koszt przelotu był darowizną ze strony M. M. na rzecz H. W., to w dalszym ciągu pokrzywdzonym finansowo byłby obdarowany H. W..

Z tych względów zaskarżony wyrok został zmieniony na podstawie art. 386 §1 k.p.c. poprzez oddalenie powództwa.

Na rozprawie w dniu 19 grudnia 2019 roku pełnomocnik powoda cofnął apelację co do punktu drugiego zaskarżonego wyroku, co skutkowało umorzeniem postępowania apelacyjnego w tej części na podstawie art. 391 §2 k.p.c.

O kosztach procesu w obu instancjach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Do kręgu okoliczności, które powinny być brane pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 KPC należą przede wszystkim fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawa oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególna zawilość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Zalicza się do nich także okoliczność, że rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na podstawie faktów ustalonych na podstawie dowodów dopuszczonych przez sąd z urzędu, jak również niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces do stopnia zawilości sprawy i nakładu pracy pełnomocnika (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 7 grudnia 2011 r. II CZ 105/11).

W ocenie sądu odwoławczego zachodziły podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. z uwagi subiektywne przekonanie powoda o słuszności zgłoszonego żądania, które ostatecznie zostało oddalone. Z analogicznych względów nieuiszczone koszty sądowe zostały przejęte na rachunek Skarbu Państwa.